

33 JUSTINIANUS

Institutiones (cum Glossa ordinaria Accursii)

Libri feudorum (cum Glossa ordinaria Accursii)



[Straatsburg: Heinrich Eggestein, vóór 15 september 1472], in-folio. Papier, 112 p., ca. 375 x 280 mm.

Straatsburg: Heinrich Eggestein, 15 september 1472, in-folio. Papier, 38 p., ca. 375 x 280 mm. Herkomst: Willem de Stradio († 1504); benedictijnerabdij van Gemblours; Fonds van de Stad Brussel.

Brussel, KBR, Kostbare Werken, Inc. C 195

Autografische aantekening van Willem de Stradio. Brussel, KBR, Kostbare Werken, Inc. C 195, f. 11r.

In het jaar 1472 verschenen bij de Straatsburgse drukker Heinrich Eggestein twee delen van het *Corpus iuris civilis*, de verzameling normen en regels die aan de basis liggen van het Romeinse recht: enerzijds de *Institutiones* van Justinianus de Grote, een handboek voor studenten, anderzijds de *Libri feudorum*, 13^{de}-eeuwse aanvullingen op het *Corpus*. Hoewel beide publicaties gewoonlijk worden beschouwd als onafhankelijk van elkaar, werden ze meer dan waarschijnlijk direct te koop aangeboden in één en hetzelfde volume.

Op het laatste folio van het tentoongestelde exemplaar staat het volgende ex-libris: 'Dit boek, behorend aan Willem de Stradio, baccalaureus in de rechten en woonachtig in Leuven, werd door hem gekocht op 14 januari 1473; hij behaalde vervolgens zijn licentie in beide rechten op 4 september 1473.' Een latere hand die we in het begin van de 16^{de} eeuw kunnen dateren, bracht naast dit eigendomsmerk het ex-libris van de abdij van Gemblours aan. Uit het eigendomsmerk van Willem de Stradio blijkt hoe snel deze editie van

Straatsburg werd verspreid. Immers, terwijl het colofon van de *Libri feudorum* is gedateerd op 15 september 1472, vermeldt het ex-libris dat het boek werd gekocht op 14 januari 1473 (n.st.). Minder dan vier maanden na de datum van publicatie stond dit werk dus al in de rekken van een boekhandelaar in de oude hoofdstad van de hertogen van Brabant.

De eigenaar van dit werk is lang geen onbekende, integendeel. In 1488 maakte Willem de Stradio zijn opwachting in het politieke leven van de oude Nederlanden aan de zijde van Arnoud van Hoorne. Daarna stond hij voor de volledige duur van zijn loopbaan in dienst van de Bourgondisch-Habsburgse Staat. De ordonnantie van 10 januari 1496 (n.st.) noemt hem als raadsheer en rekwestenmeester van de grote raad van Filips de Schone. Enkele jaren later, in 1499, bereikte zijn loopbaan een echt hoogtepunt met zijn aanstelling in de prestigieuze functie van kanselier van Brabant. Hij oefende deze functie uit tot aan zijn dood op 3 april 1504.

Over de afkomst van Willem de Stradio is weinig geweten. Bij zijn voorouders kennen

we alleen de naam van zijn vader: Jacobus de Stradio, alias Gillot. Aangezien hij werd benoemd tot kanselier van Brabant, een functie die gewoonlijk was voorbehouden voor een lid van de Brabantse adel, mogen we aannemen dat hij deel uitmaakte van die aristocratie. De Brabantse afkomst van Willem de Stradio blijkt ook uit zijn huwelijk met een vertegenwoordigster van het rijke stedelijke patriciaat van Brussel, Helena 't Scaerts. Dit huwelijk vond wellicht plaats in 1484, het jaar waarin Hendrik 't Scaerts, de vader van Helena, aan Willem de Stradio het huis gaf dat hij bezat in de Parochiaansstraat te Brussel, dichtbij de collegiale Sint-Goedelekerk.

Het ex-libris van de abdij van Gemblours in het boek van Willem de Stradio kan op het eerste gezicht verrassend lijken. Wanneer we echter weten dat hij als kanselier van Brabant, samen met Filips de Schone en Hendrik van Bergen, bisschop van Kamerijk, betrokken was bij de hervorming van dit klooster, is ons vermoeden groot dat hij tegelijk een aantal boeken heeft geschonken aan deze religieuze instelling.

Renaud Adam

BIBLIOGRAPHIE

- D. GUILARDIAN, *L'obituaire des grands chanoines du chapitre Sainte-Gudule de Bruxelles (1506) : édition critique accompagnée d'un aperçu des autres sources nécrologiques du chapitre (XIII^e-XVIII^e siècles)*, Brussel, 2002, p. 51, nr. 288 • X. HERMAND, 'La réforme de l'abbaye de Saint-Trond et les réseaux monastiques au début du XVI^e siècle. Autour d'un recueil de textes réformateurs : Bruxelles, Bibliothèque royale, 20929-20930', in *Revue bénédictine*, dl. 112, 2002, p. 356-378 • A.J.M. KERCKHOFFS-DE HEIJ, *De grote raad en zijn functionarissen*, dl. 2: *Biografieën van raadsheeren*, Amsterdam, 1980, p. 140 • M.-L. POLAIN, *Catalogue des livres imprimés au quinzième siècle des bibliothèques de Belgique*, Brussel, 1932, dl. 2, p. 493, nr. 1998 en p. 697, nr. 2339 • H.C. VAN PARYS, 'Généalogie des familles inscrites au lignage Steenweegs en 1376, d'après les travaux de J. B. Houwaert et les sources originales', in *Brabantica. Recueil de travaux de généalogie, d'héraldique et d'histoire familiale dans la province de Brabant*, dl. 7, 1964, p. 710, p. 712-713.